

Finlands miljöcentral
kirjaamo@syke.fi

översättning

2023-09-04

Remiss 8.8.2023, SYKE/2023/1343

YTTRANDE OM DETALJPLAN FÖR SAHAARA GRUVA, PAJALA KOMMUN. RELEVANTA FRÅGOR FRÅN FINLANDS SYNPOINT

Finsk-svenska gränsälvscommissionen tackar för remissen och ger sina synpunkter om planförslaget i gränsöverskridande kontext.

Enligt Esboavtalets SEA-protokoll (om strategiska miljöbedömningar) har Finland möjlighet att delta i miljökonsekvensbedömning av detaljplanen av Sahavaara gruva i Pajala kommun. I denna planeringsfas begär Sverige anmälan från Finland om viljan att delta i MKB-processen, samt information angående planering och bedömning av miljöpåverkan. Naturvårdsverket efterfrågar synpunkter och bedömning om (i) Finlands behov av att delta i det aktuella bedömningsförfarandet, (ii) eventuella gränsöverskridande konsekvenser för Finland och deras relevans för Finlands, och (iii) innehållet av samrådsmaterialet.

Enligt samrådsmaterialet är planområdet beläget i Torneälvens avrinningsområde, Muonioälvens delavrinningsområde och avrinningsområdena för Kaunisjoki, Kaunisjärvi och Patojoki. Muonio älv är den ytvattenförekomst som är mest påverkad av gruvdrift, både på grund av intag av råvatten och avledning av bräddvatten från gruvområdet.

Eventuellt överskottsvatten från verksamheten (bräddvatten) pumpas till Muonio älv via en klarningsbassäng. Med stöd av simulering har man uppskattat att ökning i halterna av metaller och kväve i Muonio älv är marginell förutom utloppspunkten och ca 150 meter nedströms från utloppet. Enligt samrådsmaterialet kommer inte vattenförekomstens status att påverkas eller möjligheterna att nå miljö kvalitetsnormerna för ytvatten äventyras. Sammanfattad bedöms planförslaget medföra mindre negativa effekter på områdets ytvattenförhållanden.

Dessutom anges i samrådsmaterialet att med syrabildande gråberg som produceras i samband med den planerade brytningen i dagbrottet och vilket ska slutförvaras finns det risk för att det sura lakvattnet sprids till både grund- och ytvatten. Det finns dock flera villkor om vattenhushållning i tillståndsbeslutet för verksamheten.

Enligt uppgifterna i samrådsmaterialet bedöms miljöfarliga verksamheterna omfatta främst gruvdrift, området för slutförvaring av gråberg, avfallsdeponering, vattenutsläpp, påverkan på Natura2000 området och hantering av kemikalier. Vattenverksamheten omfattar i huvudsak bortförande av yt- och grundvatten från gruvorna, markavvattning samt genomförande av avskärnings-, och uppsamlingsdiken mm. runt gruvområdet.

Mark- och miljödomstolen i Umeå tingsrätt har beviljat miljötillstånd för den befintliga gruvan (Tapuli) och utbyggnad den 1 december 2022. Gruvbolaget beviljades rätt att bedriva verksamhet i enlighet med tillståndet trots eventuella överklaganden, med undantag för delar relaterade till genomförandet av arbeten och verksamheten i Sahavaara och Palotieva dagbrott samt för slutförvaring av flotations sand i anrikningssandslagret. Beslutet har överklagats till Mark- och miljödomstolen.

Enligt materialet som framlagts i samrådet skulle de möjliga kumulativa effekterna som skulle kunna uppstå om både Kaunisvaara och Hannukainen gruva var i drift samtidigt inte vara så omfattande att svenska miljö kvalitetsnormerna i Muonio älv skulle inte uppnås. Sammantaget bedöms planförslaget ha små negativa effekter på vattenförhållandena. En ökad risk för negativ påverkan på vattenlevande organismer uppstår vid utloppet av bräddvatten och i ett begränsat område nedströms. Detta bedöms dock inte ha några större negativa effekter på Muonio älv. Eftersom avrinning under gruvdrift sker mot dagbrottet beräknas ingen belastning ske under den tiden. Avrinningsvatten från PAF-gråberg samlas upp i speciella diken och leds till en separat vattenreningsanläggning i Sahavaara och någon risk för spridning av surt lakvatten bedöms inte uppstå. Sammanfattad bedöms det att planförslaget kommer att betyda små negativa påverkningar på områdets ytvatten.

Gränsälvscommissionen anser att Finland borde delta i bedömningsförfarandet på grund av de möjliga effekterna på Muonio älv när gruvdriften utvidgas och således i processen identifiera eventuella kumulativa och sammanlagda effekter om den planerade gruvdriften i finska Hannukainen förverkligas. Tillståndsansökan för detta finska gruvprojekt har ännu inte lämnats in till myndigheten. Bedömning av sammanlagda påverkningar innehåller således betydande osäkerheter.

Med tanke på försiktighetsprincipen och de kemisk-fysikaliska, för vatten skadliga eller farliga ämnen som används i gruvverksamheten eller de halter av ämnen i vatten som leds i vattendraget är det motiverat att Finland deltar i samrådsförfarande när påverkan på Muonio älv (gränsvattendraget) har identifierats i planprojektet.

Yttrandet har beretts av kommissionens sekreterare Annika Sallisalmi. Kommissionen har godkänt yttrandet via e-post t.o.m. 4 juli 2023 och yttrandet har sparats i ACTA diarierhanteringssystem.

Finsk-svenska gränsälvscommissionen

FÖR KÄNNEDOM

Lapplands förbund
Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland